

GEFAD / GUJGEF 38(3): 1013-1035 (2018)

Ortaokul Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışlar ve Ruhsal Belirti Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*

Examining the Relationships Between Submissive Behaviors and Psychiatric Symptoms in Middle School Students

Gazanfer ANLI¹

¹Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü.
anligazanfer@gmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 06.02.2018

Yayına Kabul Tarihi: 09.04.2018

ÖZ

Bu araştırma boyun eğici davranışlar ile ruhsal belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2016-2017 öğretim yılında İstanbul'da bulunan bazı ortaokulların 8. sınıflarında öğrenim gören 386 öğrenci ile yapılmıştır. 206'si kız ve 180'i erkek öğrenciden oluşan örneklemin yaş ortalaması 13,22 bulunmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Gilbert ve Allan tarafından geliştirilip Şahin ve Şahin tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ile Derogatis tarafından geliştirilip Türkçeye uyarlaması ise Şahin ve Durak tarafından yapılan Kısa Semptom Envanteri kullanılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda boyun eğici davranışların; kısa semptom envanteri alt ölçekleri olan somatizasyon, obsesif kompulsif, kişiler arası duyarlılık, depresyon, anksiyete, hostilite, paranoid düşünce, fobik anksiyete, psikotizm alt ölçekleri ile pozitif yönde anlamlı ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra gerçekleştirilen regresyon analizinde boyun eğici davranışların yordayıcıları olarak düşmanlık, kişiler arası duyarlılık, depresyon ve fobik anksiyete boyutları tespit edilmiş, kişiler arası duyarlılık boyutunun en güçlü yordayıcı olduğu bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Boyun eğici davranış, Ruhsal belirtiler, Ortaokul öğrencileri

ABSTRACT

This research was carried out with the aim of examining the relationship between submissive behaviors and psychiatric symptoms. The study was conducted with 386 students in 8th grade of middle school students in Istanbul in the 2016-2017 academic year. The sample consisted of 206 female students and 180 male students with an average age of 13.22. The data were obtained by using the Submissive Acts Scale developed by Gilbert and Allan, adapted to Turkish by Şahin and

* **Ahntılama:** Anlı, G. (2018). Ortaokul öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ve ruhsal belirti düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38 (3), 1013-1035.

Şahin, and Brief Symptom Inventory developed by Derogatis, adapted to Turkish by Şahin and Durak. As a result of the correlation analysis, submissive behavior is positively correlated with somatization, obsessive compulsive disorder, interpersonal sensitivity, depression, anxiety, hostility, paranoid thoughts, phobic anxiety, psychoticism which are Brief Symptom Inventory subscales. In regression analysis, hostility, interpersonal sensitivity, depression and phobic anxiety were found as predictors of submissive behaviors and interpersonal sensitivity was the strongest predictor.

Keywords: Submissive behaviors, Psychiatric symptoms, Middle school students

GİRİŞ

Ergenlik döneminde bireyler içsel olarak birçok değişim yaşarken çevresindeki kişi ve gruplar ile de farklı etkileşim içerisine girebilmektedir. Bu etkileşimler sonucunda da kimi ergenler dışa dönük, atılgan, kendi haklarını savunabilen bireyler olurken bazıları da edilgen, haklarını savunamayan, boyun eğici bireyler olmaktadır. Ergenlik 12 ve 19 yaş arasında olan ancak her iki yönde de sıklıkla bu yaşları geçen ve fiziksel, sosyal, zihinsel, duygusal ve ahlaki gelişmelerin gerçekleştiği bir geçiş evresidir (Swets, 1998). Çocukluktan ergenliğe geçiş aşaması hem bireyin kendisi hem de aileler açısından heyecanlı ve kaygılı bir değişim içerir (Plotnik, 2009). Hızlı gerçekleşen bu değişim ve gelişim ergenlerde kaygı gibi bazı sorunlara yol açabilmektedir (Yavuzer, 2016). Ergenlik döneminde ortaya çıkan sorunlar genel olarak iki grupta ele alınmıştır. Bunlardan ilki ergenlerin sorunlarını içe doğru yöneltmeleri durumunda oluşan içselleştirilmiş sorunlardır. Depresyon ve kaygı buna örnektir. Diğerleri ise ergenlerin problemlerini dışa yöneltmeleri durumunda oluşan dışsallaştırılmış sorunlardır. Ergen suçluluğu, dışsal öfke buna örnektir (Santrock, 2014).

Ergenlik döneminde bireyler kimlik arayışı, bir gruba ait olma, sevdiği arkadaşlar ile vakit geçirme ve onlar tarafından ilgi görme, toplumsal statü elde etme gibi konularla meşgul olabilmektedir (Kulaksızoğlu, 1999; Steinberg, 2013; Yavuzer, 2016). Değer ve ilgi görebilmek için kendi düşünce ve hislerini bastırma, önemli gördüğü kişileri yüceltip onlara koşulsuz itaat etme ve gruba uyma davranışları gösterebilirler (Compas, Orosan ve Grant, 1993; Öngen, 2006; Özbay ve diğerleri, 1991). Okul içinde de boyun

eğici davranışları yüksek düzeyde olan ergenler genellikle pasif, sessiz, sosyal etkinliklere katılımı düşük bireyler olarak gözlenir (Parkhurst ve Asher, 1992).

Boyun eğici davranış düzeyleri yüksek kişilerin kendi fikirlerini açıkça söyleyememe, hayır demekte zorlanma, başkasını kırmamak için üstün bir çabada bulunma, öfkelerini karşı tarafa yansıtmama, bir bakıma kendini hiçe sayarak diğer bireyleri mutlu etmeye çabalama gibi çarpıcı nitelikleri bulunmaktadır (Gilbert ve Allan, 1994). Boyun eğici kişi genellikle hislerini bastırır ve özellikle onu boyun eğici durumuna sokan eski tetikleyicisi olan kendini diğerlerinden aşağı görmek, diğerlerinin ona tepeden baktığını düşünmek ve boyun eğici eğilimde olmak gibi hükmedilmişlik anılarını içine atar (Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey ve Irons, 2003). Boyun eğici davranışlar gösteren kişilerin diğer özellikleri ise kolayca girişimde bulunamamaları, kendine güvenlerinin çok düşük olması, ciddi sorumluluklar almaktan ve değişikliklerden kaçınmaları, insanlarla göz göze gelmekten sakınmaları ve öncü olamamalarıdır (Gilbert, Pehl ve Allan, 1994). Boyun eğici davranış sonucu bireyler diğer kişilerin saygısını yitirirken istediklerinin azını elde eder. Bu bireylerin azalan öz saygı, içsel öfke ve psikopatolojik sorunlar döngüsüne maruz kalması olasıdır (Allan ve Gilbert, 1997; Gilbert ve Allan, 1994).

Gilbert (2001) ve Gilbert, Allan, Brough, Melley ve Miles (2002), Sosyal Sıralama Kuramı içinde, ebeveyn ve çocuk ilişkisinin yüksek düzeyde önemli olduğunu açıklayarak ebeveynlerin çocuğa yaklaşımında sevgi olmamasının, baskıcı bir tutum içinde olmasının, çocuğu tehdit etmesinin ve ondan boyun eğici davranışlar beklemesinin yanlışlığı ve bunların neden olabileceği olumsuzluklar üzerinde durmuştur. İnsanlar gerek ailede gerek diğer sosyal gruplarda ilişki ve statülerini sürdürmek için boyun eğme davranışı geliştirebilmektedir. Sosyal kaygısı olan insanlar, gruptan dışlanmamak için gereğinden fazla alttan alma ve özür dileme yoluna gidebilirler. Yine bazı bireyler kendi isteklerine ya da girişimlerine direnmek ve kendilerini kontrol edebilmek için boyun eğici davranabilir ya da boyun eğici davranışı bir savunma mekanizması olarak kullanabilir (Gilbert ve Allan, 1994).

Yılmaz (2015) eğitim fakültesi öğrencilerinin boyun eğici davranışlarını otonomi ve sosyotropi kişilik özelliklerine göre incelemiştir. Öğrencilerin boyun eğici davranışlarının, otonomi değişkeninin yalnızlıktan hoşlanma ve özgürlük alt boyutları ile sosyotropi değişkeninin başkalarını memnun etme kaygısı, onaylanma kaygısı ve ayrılık kaygısı alt boyutları ile pozitif yönde anlamlı ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Peker, Eroğlu ve Çitemel (2012) siber zorbalık, siber mağduriyet ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkileri incelemiştir. Yapılan analiz sonucunda bu üç değişken arasında pozitif anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca erkeklerin kızlardan daha fazla boyun eğici davranışlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Arslantaş, Adana, Bağcı ve Ayva (2012) hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin boyun eğici davranışlarını araştırdığı çalışmanın bulgularına göre hemşirelik bölümünde eğitim görenlerin ebelik bölümünde eğitim görenlere göre boyun eğici davranışları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca üniversite öncesinde şiddet görmüş olanların şiddet görmemiş olanlara nazaran boyun eğici davranışları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Karabilgin ve Şahin (2012) tıp fakültesine yeni başlayan öğrenciler üzerindeki araştırmasında erkek öğrencilerin boyun eğici davranışlarının kız öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Problem çözme becerilerinde kendini yetersiz gören öğrencilerin boyun eğici davranış da gösterdiği tespit edilmiştir. Cengiz, Arslan ve Şahin'in (2015) 140 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yaptıkları araştırmada öğretmenlerin özgüven ve boyun eğici davranışları arasında düşük düzeyde negatif anlamlı ilişki bulunmuştur. Bilik, Keskin ve Vatansever (2015) 53 hemşirelik öğrencisi üzerinde yaptıkları dört yıllık tanımlayıcı araştırmada en fazla boyun eğici davranışın 1. sınıf öğrencilerinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacıların uyguladığı Probleme Dayalı Öğrenim modelinin öğrencilerin boyun eğici davranışlarını azalttığı ve bu azalmanın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Kök ve Ercengiz (2017) ilkokul öğretmenleri ile bir çalışma yapmış ve öğretmenlerin çoğunun mobbinge maruz kaldığı, mobbing düzeyleri ile boyun eğici davranışları arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Yekeler ve Pehlivan'ın (2015) 410 ergen üzerinde gerçekleştiği kesitsel çalışmada evde şiddet gördüğünü belirten bireylerin şiddet görmediğini belirten

bireylere göre daha fazla boyun eğici davranış gösterdiği saptanmıştır. Okulda şiddet görme ile boyun eğici davranışlar arasında ise anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Ergenlerde sık gözlenen psikolojik belirtiler depresyon, kişiler arası duyarlılık, hostilite, psikotizm, somatizasyon, fobik anksiyete, obsesif-kompulsif bozukluk, paranoid düşünceler ve anksiyete bozukluğu olarak görülür (Savaşır ve Şahin, 1997). Bu sebeple boyun eğici davranışların bu belirti düzeyleri ile ilişkili olabileceği düşünülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Birçok çalışmanın sonuçlarına göre, anne babanın çocuğa yeterince yakın, sıcak ve sevecen davranmaması ve çocuğu sıkı bir şekilde denetim altında tutması çeşitli nevrotik (Gerlsma, Emmelkamp ve Arrindell, 1990), psikotik bozukluklara ve depresyona (Onstad, Skre, Torgersen ve Kringlen, 1993) temel hazırlamaktadır. Boyun eğici davranışlar negatif sosyal kıyaslama (Troop, Allan, Treasure ve Katzman, 2003), sosyal anksiyete ve negatif değerlendirilme korkusu (Gilbert, 2000) ile pozitif ilişkili ve akademik başarı (Yıldırım ve Ergene, 2003), öz-saygı (Özkan ve Özen, 2008) ve olumlu sosyal karşılaştırma (Cheung, Gilbert ve Irons, 2004) ile negatif ilişkili bulunmuştur. Ayrıca birçok çalışmada depresyon düzeyi arttıkça boyun eğici davranışların da arttığı saptanmıştır (Allan ve Gilbert, 2002; Gilbert ve Alan, 1994; Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey ve Irons, 2003; Öngen, 2002). Dikmen, Yılmaz, Yıldırım Usta (2017) yaptıkları araştırma sonucunda üniversitede hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek azaldıkça boyun eğici davranışlarının arttığı tespit edilmiştir. Anlı ve Şar'ın (2017) çalışmasında boyun eğici davranışları azaltmaya yönelik bir psiko-eğitim programının lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlar, kişiler arası duyarlılık ve öfke ve düşmanlık düzeylerini azalttığı belirlenmiştir. Alan yazında ulaşılabildiği kadarı ile ortaokul öğrencilerinin boyun eğici davranışları ruhsal belirti düzeyleri ile birlikte incelenmediğinden ve bu boşluğun doldurulup ileride bu değişkenlerle yapılacak çalışmalara yön vermesi açısından bu çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür. Çeşitli eğitim topluluklarındaki profesyonellerin boyun eğici davranışlar ile ilgili daha çok bilgi sahibi olup iç görü kazanması önem arz etmektedir.

Bahsedilen araştırmalara bakıldığında bu çalışmanın öğrencilerin boyun eğici davranışları ve ruhsal belirti düzeyleri hakkında alan yazına katkı sağlaması beklenmekte ve eğitimcilerin yeni bulgulardan yararlanması hedeflenmektedir. Bu araştırma ortaokul öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ile ruhsal belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Boyun eğici davranışlar kişiler arası duyarlılık ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
2. Boyun eğici davranışlar hostilite ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
3. Boyun eğici davranışlar psikotizm ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
4. Boyun eğici davranışlar obsesif-kompulsif bozukluk ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
5. Boyun eğici davranışlar somatizasyon ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
6. Boyun eğici davranışlar depresyon ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
7. Boyun eğici davranışlar paranoid düşünceler ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
8. Boyun eğici davranışlar fobik anksiyete ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?
9. Boyun eğici davranışlar anksiyete bozukluğu ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Boyun eğici davranışlar ile ruhsal belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. İki veya daha fazla değişken arasındaki ilişki değişkenlere herhangi bir etkide bulunulmayarak incelendiğinden (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012) korelasyonel araştırma niteliğindedir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırma boyun eğici davranışlar ile ruhsal belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2016-2017 eğitim-öğretim yılında İstanbul'da bulunan bazı ortaokulların 8. sınıflarında öğrenim gören 386 öğrenci ile yapılmıştır. 157'si kız ve 229'u erkek öğrencilerden oluşan örneklemin yaş ortalaması 13,55 bulunmuştur. Katılımcıların seçiminde zaman, para ve iş gücü bakımından oluşan sınırlılıklar sebebiyle örneklemin kolay erişilebilir ve uygulama gerçekleştirilebilir yapılardan seçilmesini sağlayan "uygun örnekleme" yöntemi belirlenmiştir (Bryman, 2004).

Veri Toplama Araçları

Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ)

Boyun eğici sosyal davranışların düzeyini ölçmek hedefiyle Gilbert ve Allan (1994) tarafından geliştirilmiştir. Özgün adı "Submissive Acts Scale (SAS)" olarak bilinen; BEDÖ, 5'li likert tipi, 16 maddelik tek boyutlu bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puan, bireyin yüksek boyun eğici davranışlar gösterdiğine, düşük puan ise düşük boyun eğici davranışlar gösterdiği anlamlarına gelmektedir. BEDÖ, kendini değerlendirme ölçeği olup, ergen ve yetişkinlere uygulanabilmektedir (Savaşır ve Şahin, 1997). Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmasında Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği'nin Beck Depresyon Envanteri ile korelasyonu .66, otonomi ölçeği ile korelasyonu .06, sosyoterapi ölçeği ile

korelasyonu .65, sosyal karşılaştırma ölçeği ile korelasyonu .50 bulunmuştur. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması BEDÖ'nün Beck Depresyon Envanteri ile korelasyonu .32 ($p<.001$), sosyoterapi ölçeği ile .36 ($p<.001$), otonomi ölçeği ile korelasyonu $-0,5$ 'tir. Şahin ve Durak (1994) tarafından 627 üniversite öğrencisi ile yapılan bir başka çalışmada, kısa semptom envanterinin alt ölçekleri ile BEDÖ'nün korelasyonlarının .16 ile .42 arasında değiştiği, ölçeğin strese yatkın olan ve olmayan grupları ayırt edebildiği görülmüştür (Savaşır ve Şahin, 1997). Faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin tek faktör altında toplandığı ve iyi uyum verdiği belirtilmiştir (Savaşır ve Şahin, 1997). Gilbert ve Allan'ın (1994) çalışması sonucunda ölçeğin Cronbach Alfa açısından değeri .89, test tekrar test güvenilirlik katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Bu ölçek Şahin ve Şahin'in (1992) yaptığı çalışma ile Türkçe formu oluşmuş ve ölçeğin Cronbach Alfa değeri .74 olarak tespit edilmiştir (Savaşır ve Şahin, 1997). Ölçeğin bu çalışmadan elde edilen Cronbach Alfa değeri ise .72 olarak bulunmuştur.

Kısa Semptom Envanteri (KSE)

Kısa Semptom Envanteri (KSE), Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş 53 maddelik kendini değerlendirme türü bir envanterdir. KSE, SCL-90 olarak bilinen 90 maddelik Semptom Belirleme Listesi'nin kısaltılmış formudur. Tıpkı SCL-90'da olduğu gibi 9 alt ölçek ve 3 global indeksten oluşmaktadır (Derogatis ve Lazarus, 1994). Maddeler "hiç" ve "çok fazla" ifadelerine karşılık gelen 0 ila 4 değerleri arasında derecelendirilmiştir. Puan aralığı 0–212'dir. Toplam puanların yüksekliği, belirtilerin sıklığını gösterir. Ölçekte bulunan alt ölçekler, "depresyon", "somatizasyon", "kişiler arası duyarlılık", "obsesif-kompulsif bozukluk", "anksiyete", paranoid düşünceler", "hostilite", "fobik anksiyete" ve "psikotizm"dir.

Ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği ile ilgili yapılmış pek çok araştırma mevcuttur. Derogatis'in 1992 yılında yapmış olduğu bir araştırma, ölçeğin dokuz alt ölçeği için iç tutarlılık katsayılarının (psikotizm) .71 ile (depresyon) .85 arasında değiştiğini göstermektedir. KSE'nin ölçüt bağıntılı geçerliği için çalışma yapılmış ve bu çalışma sonucunda KSE ile MMPI klinik ölçekleri, MMPI içerik ölçekleri ve küme ölçekleri arasındaki korelasyonların .30'un üzerinde bulunduğu; bu korelasyonların da SCL-

90'dan elde edilen korelasyonlar ile bazı ölçeklerde tümüyle özdeş, diğerlerinde ise çok yakın olduğu belirtilmektedir (Derogatis ve Lazarus, 1994). Ölçeğin ayırıcı geçerliği ile ilgili olarak yapılan çeşitli çalışmalarda ise ölçeğin, sigara içenler ile içmeyenleri, koroner kalp hastalığı olanlar ile olmayanları ve şizofren hastalarda intihar riski olanlarla olmayanları ayırdedebildiği belirtilmektedir (Derogatis, 1992). Ölçek Türkçeye Şahin ve Durak (1994) tarafından uyarlanmıştır. Araştırmacıların yaptığı geçerlilik çalışmalarında ölçeğin 3 global indeks puanı ve 9 alt ölçeğinin UCLA-Yalnızlık ölçeği ile $r=.13$ ile $r=.36$ arasında $p<.001$ düzeyinde anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde ölçek Offer Yalnızlık Ölçeği ile de $r=-.34$ ile $r=-.57$ aralığında olmak üzere $p<.001$ düzeyinde anlamlı ilişkiye sahiptir. Son olarak KSE'nin üç indeks puanı ve alt ölçeklerinin Beck Depresyon Envanteri ile $r=-.34$ ile $r=-.70$ arasında değişen $p<.001$ düzeyinde anlamlı korelasyonlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmacıların bulgularına göre toplam puan için Cronbach alfa değeri .93 ile .96 arasında, alt ölçeklerin değerleri ise .55 ile .86 arasındadır (Şahin ve Durak, 1994). Ölçeğin bu çalışmadan elde edilen Cronbach Alfa değeri ise .79 olarak bulunmuştur.

Süreç

Öğrencilerin uygulamaya katılmaları için gerekli izinler okul yönetimlerinden alınmış ve öğrencilerin gönüllü katılımları sağlanmıştır. Ortaokulların 8. sınıfında öğrenim gören öğrencilere Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Kısa Semptom Envanteri ders saati içinde grup hâlinde uygulanmıştır.

Veri Analizi

Bu araştırmada boyun eğici davranışlar ile ruhsal belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile Pearson momentler çarpım korelasyonu ve çoklu regresyon analizi tercih edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 13.0 programı kullanılmış, anlamlılık düzeyi olarak .05 ve .01 alınmıştır.

BULGULAR

Tanımlayıcı Veriler ve İlişkiler

Tablo 1’de araştırmada kullanılan değişkenlere ait olan birey sayıları, ortalama, standart sapma değerleri gösterilmiştir.

Tablo 1. Boyun Eğici Davranışlar ile Belirti Düzeyleri Değişkenlerine Ait Olan Birey Sayıları, Ortalama, Standart Sapma Değerleri

Değişken	n	\bar{X}	SS
1. Obsesif Kompulsif Bozukluk	386	11.22	3.15
2. Kişiler arası Duyarlılık	386	6.95	2.29
3. Depresyon	386	8.14	2.05
4. Anksiyete Bozukluğu	386	9.23	2.03
5. Hostilite	386	8.71	3.09
6. Fobik Anksiyete	386	6.79	1.86
7. Paranoid Düşünceler	386	8.66	2.53
8. Psikotizm	386	7.43	2.12
9. Somatizasyon	386	9.13	1.92
10. Boyun Eğici Davranışlar	386	36.17	8.23

Tablo 1 incelendiğinde belirti düzeyleri alt boyutları içerisinde obsesif kompulsif bozukluğun en yüksek ortalama ve standart sapmaya sahip olduğu, fobik anksiyetenin ise en düşük ortalama ve standart sapmaya sahip olduğu görülmektedir. Diğer alt boyutların ortalamalarının genel anlamda birbirine yakın olduğu söylenebilir. Ayrıca Boyun Eğici Davranış Ölçeğinden alınan verilere bakıldığında boyun eğici davranış ortalamalarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Tablo 2’de araştırmada kullanılan değişkenlere ait olan ilişkiler gösterilmiştir.

Tablo 2. Boyun Eğici Davranışlar ile Belirti Düzeyleri Arasındaki İlişkilerle İlgili Korelasyon Tablosu

Faktör	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Obsesif Kompulsif Bozukluk	—									
2. Kişiler arası Duyarlılık	.478**	—								
3. Depresyon	.430**	.549**	—							
4. Anksiyete Bozukluğu	.430**	.405**	.554**	—						
5. Hostilite	.407**	.447**	.579**	.595**	—					
6. Fobik Anksiyete	.273**	.374**	.369**	.384**	.381**	—				
7. Paranoid Düşünceler	.383**	.546**	.537**	.464**	.535**	.415**	—			
8. Psikotizm	.288**	.262**	.352**	.362**	.362**	.277**	.419**	-		
9. Somatizasyon	.387**	.367**	.461**	.425**	.399**	.244**	.362**	.232**	-	
10. Boyun Eğici D.	.274**	.450**	.417**	.250**	.392**	.303**	.336**	.205**	.191**	-

p<.01

Yapılan korelasyon analizi sonucunda boyun eğici davranışların; kısa semptom envanteri alt ölçekleri olan obsesif kompulsif ($r = .274$; $p < .01$), kişiler arası duyarlılık ($r = .450$; $p < .01$) depresyon ($r = .417$; $p < .01$), anksiyete ($r = .250$; $p < .01$), hostilite ($r = .392$; $p < .01$), paranoid düşünce ($r = .336$; $p < .01$), fobik anksiyete ($r = .303$; $p < .01$), psikotizm ($r = .205$; $p < .01$) ve somatizasyon ($r = .121$; $p < .05$) ile pozitif yönde anlamlı ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon katsayısının 1.00 olması, mükemmel pozitif ilişkiyi; 0.00 olması, ilişkinin olmadığını göstermektedir. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70-1.00 arasında olması yüksek; 0.70-0.30 arasında olması orta; 0.30-0.00 arasında olması düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilmektedir (Büyüköztürk, 2011). Buna göre öğrencilerin boyun eğici davranışlarının, obsesif kompulsif, anksiyete, psikotizm ve somatizasyon alt boyutları ile düşük düzeyde korelasyona, kişiler arası duyarlılık, depresyon, hostilite, paranoid düşünce ve fobik anksiyete ile orta düzeyde korelasyona sahip olduğu söylenebilir.

Çoklu Regresyon Analizi

Regresyon uygulanmadan önce, çoklu regresyon varsayımları kontrol edilmiştir. Öncelikle veriler normallik açısından Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testine göre mevcut çalışmada tüm testler için test puanlarının dağılımının normal olduğu görülmüştür. Aykırı değerler Mahalanobis uzaklığı kullanılarak araştırılmıştır. D2 değeri .001 ya da daha düşük ise o veri aykırı değer olacağı için (Tabachnick & Fidell, 2001) bu ölçüte dayanarak, on altı veri aykırı değer olarak tespit edilip silinmiştir. Çoklu bağlantı, varyans büyüme faktörü (VIF) ile kontrol edilmiş ve tüm VIF değerleri 10'dan az bulunmuştur (Tabachnick & Fidell, 2001). Ayrıca durum indeks (CI) değeri de uygun değerlerde bulunmakta (Büyüköztürk, 2011) ve tüm bu bulgular çoklu bağlantının olmadığını göstermektedir. Bu varsayımlar sağlandıktan sonra çoklu regresyon analizine geçilmiştir. Regresyon analizi boyun eğici davranışların bağımlı değişken, belirti düzeylerinin bağımsız değişken olarak ele alındığı çoklu regresyon analizi olarak uygulanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Ortaokul Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranışlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata _B	β	t	P	İkili r	Kısmi R
Sabit	21.099	2.244		9.40	.000		
Kişiler arası Duyarlılık	.983	.211	.274	4,651	.000	.450	.233
Depresyon	.778	.252	.194	3.090	.000	-.417	.157
Hostilite	.527	.163	.198	3.225	0.00	.392	.164
Paranoid Düşünceler	-.021	.196	-.006	-.105	.916	.336	-.005
Fobik Anksiyete	.460	.223	.104	2.065	.040	.303	.106
Obsesif Kompulsif Bozukluk	.058	.140	.022	.414	.679	.274	.021
Anksiyete Bozukluğu	-.449	.244	-.111	-1.841	.066	.250	-.095
Psikotizm	.061	.194	.016	.313	.754	.205	.016
Somatizasyon	-.285	.222	-.067	-1.283	.200	.191	-.066
R= .529 F (29,376) = 16.275 R ² = .280 düzeltilmiş R ² = .263 p<.05							

Yapılan çoklu regresyon analizinde belirti düzeylerinin toplam varyansın yaklaşık %28'ini açıkladığı tespit edilmiştir (F (10,375) = 16.275, R=.529, R²=.280, düzeltilmiş R²= .263, p<.05). Kişiler arası duyarlılık (β =.27, p<.05), hostilite (β =.20, p<.05), depresyon (β =.19, p<.05) ve fobik anksiyetenin (β =.10, p<.05) modele özgün katkısı anlamlı bulunduğu için bu dört alt boyutun boyun eğici davranışların yordayıcıları oldukları tespit edilmiş, kişiler arası duyarlılığın en güçlü yordayıcı olduğu görülmüştür.

Çoklu regresyon analizine göre boyun eğici davranışların yordanması ile ilgili regresyon eşitliği bu şekildedir:

$$\text{BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLAR} = 21.099 + .27 \text{ KİŞİLER ARASI DUYARLILIK} + .20 \text{ HOSTİLİTE} + .19 \text{ DEPRESYON} + .10 \text{ FOBİK ANKSİYETE}$$

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin belirti düzeylerinin boyun eğici davranış düzeyleri üzerindeki yordama etkisini araştırmaktır. Literatüre ulaşılabildiği kadar bu çalışmanın ortaokul öğrencilerinin belirti düzeyleri ile boyun eğici davranış düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen ilk çalışma olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın bulgularına göre kişiler arası duyarlılık, hostilite, depresyon ve fobik anksiyete boyutları boyun eğici davranışları anlamlı bir biçimde yordamaktadır. Paranoid düşünceler, obsesif kompulsif bozukluk, anksiyete bozukluğu, psikotizm ve somatizasyon boyutları ise boyun eğici davranışları anlamlı bir biçimde yordamamaktadır.

İlk olarak boyun eğici davranışlar ile depresyon arasındaki ilişkileri inceleyen birçok araştırma bulunmaktadır. Boyun eğici davranışlar ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişkiye Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ve Beck Depresyon Envanteri kullanılarak bakılan bazı çalışmalarda boyun eğici davranışlar ile depresyon arasında pozitif bir ilişki ortaya konmuştur (Allan ve Gilbert, 1997; Ceyhan, Ceyhan ve Kurtyılmaz, 2005; Gilbert ve Allan, 1994). Allan ve Gilbert (2002) boyun eğici davranışların çoğunlukla depresyon belirtileriyle ve ruhsal bozukluklarla ilişkili olduğunu ve bu davranışların bireyin atılma duygusunu engellediğine değinmişlerdir. Öngen (2006) lise ve üniversite öğrencilerinde öz-eleştiri ve boyun eğici davranışların depresyonun bağımsız yordayıcıları olduğunu tespit etmiştir. Mackinnon, Henderson ve Andrewes (1992) de, ebeveynlerin çocuğa gereğince sıcak ve yakın bir şekilde davranmaması ve çocuğu sık sık denetim altında tutarak boyun eğici davranmaya zorlamasının depresyona yol açtığını, çocuklarda stresin yüksek olmasının ana kaynağının da ebeveyn davranışları olduğunu belirtmektedirler. Sonuç olarak depresyon düzeyi yükseldikçe boyun eğici davranışların da artma eğiliminde olduğu belirlenmiştir (O'Connor, Berry, Weis ve Gilbert, 2002; Tuzcuoğlu ve Korkmaz, 2001).

İkinci olarak hostilite (öfke ve düşmanlık) ile boyun eğici davranışlar arasında da dolaylı ve doğrudan yapılan çalışmalar mevcuttur. Boyun eğici davranışlara sahip olan ve otoriteye itaat eden bireyler, istemese bile sonuç olarak diğer kişilere zarar

verebilecek boyutta davranışlar sergileyebilir (Budak, 2003). Bu bireyler çok az bir kazanç uğruna diğer kişilerin saygısını yitirmeyi göze alır. Bunun sonucunda da içsel öfke sarmalına yakalanmaları ve psikopatolojik problemler yaşamaları olasıdır (Allan & Gilbert, 1997; Gilbert & Allan, 1994). Kaya, Güneş, Kaya ve Pehlivan (2004) tarafından yapılan bir çalışmada şiddet ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkiye bakılmış, aile içinde yaşanan şiddet ve şiddet öykülerinin bireylerdeki boyun eğicilik düzeyi ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca şiddete maruz kalan bireylerin boyun eğici davranışlar sergilemesi durumunu şiddetin, saldırgan davranışların veya çekingen tutumların gelişmesini kolaylaştırma özelliğinden kaynaklanabileceğini belirtmişlerdir.

Üçüncü olarak, kişiler arası duyarlılık geniş bir perspektifte değerlendirildiğinde, kişiler arası ilişkilerden kaçınma, reddedilmeye karşı yüksek düzeyde duyarlı olma (Harb, Heimberg, Fresco, Schneier ve Liebowitz, 2002), ilişkilerde rahatlıkla incinebilme, çekingen olma (Boyce ve Parker, 1989; Davidson, Zisook, Giller ve Helms, 1989), diğerler bireylerin tepkilerine karşı sürekli hazırda bulunmak, eleştiri almaktan son derecede kaygı ve rahatsızlık duyma ve çevredeki ipuçlarını da bu yönde yorumlama gibi özelliklere sahiptirler. Allan ve Gilbert (2002), boyun eğici davranışlar ile sosyal etkileşim kaygısı ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasında güçlü ilişkiler olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal Sıralama Kuramı çerçevesinde ise boyun eğicilik kavramında, birey kendisini sosyal destek görmek istediği kimselerden daha aşağı seviyede algılamaktadır (Yıldırım & Ergene, 2003). Boyun eğici davranışların diğer bir niteliğine bakıldığında kendi duygu ve inançlarını yok sayma ve savunamama durumu bulunmaktadır. Birey davranışı sergilerken diğer bireylerin ya da üstün güç olarak gördüğü kimsenin his ve fikirlerini içinde kızgınlık ve öfke olmasına karşın kabul etmek zorunda kalır (Deluty, 1981, 1985). Ayrıca Anlı ve Şar'ın (2017) çalışmasında da boyun eğici davranışları azaltmaya yönelik hazırlanmış psiko-eğitim programının boyun eğici davranış, kişiler arası duyarlılık ve hostilete düzeylerini azalttığı tespit edilmiştir. Bu perspektiften bakıldığı zaman boyun eğici davranışların kişiler arası duyarlılık, öfke ve düşmanlık ile ortak yönleri olduğu anlaşılmaktadır. Son olarak araştırma bulguları fobik anksiyetenin boyun eğici davranışların anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermiştir. Fobik

anksiyete ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkiyi incelemiş olan herhangi bir çalışma bulunamadığı için bu bulgunun alanyazına katkı sağladığı söylenebilir.

Bu çalışmanın sonuçları dikkat çekici olsa da bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Katılımcılar yalnızca ortaokul grubundan olduğu için daha iyi sonuçlar alabilmek adına lise ve üniversite gibi farklı örneklem gruplarında da bu araştırma yapılabilir. Bu çalışma değişkenler arasındaki ilişkileri bulmak amacı ile yapılmıştır. Bu yüzden belirti düzeylerinin boyun eğici davranışlar üzerinde ne derece etkili olduğu ile ilgili boylamsal ve deneysel çalışmalar da gerçekleştirilebilir. Bu çalışmanın bulgularını desteklemek adına belirti düzeyleri, boyun eğici davranışlar ve farklı psikolojik değişkenlerin kullanıldığı çalışmalar yapılabilir, değişkenlerin aracı rolleri incelenebilir. Ayrıca okullarda boyun eğici davranış ve belirti düzeylerini azaltacak eğitim programları planlanıp uygulanabilir.

KAYNAKLAR

- Allan, S. ve Gilbert, P. (1997). Submissive behavior and psychopathology. *British Journal of Psychopathology*, 36, 467–488. DOI: 10.1111/j.2044-8260.1997.tb01255.x
- Anlı, G. ve Şar, A. (2017). Boyun eğici davranışları azaltmaya yönelik bilişsel davranışçı psiko-eğitim programının kişilerarası duyarlılık, öfke ve düşmanlık (hostilite) üzerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*. 42(192). DOI:10.15390/EB.2017.7266
- Arslantaş, H., Adana, F , Bağcı, S., ve Ayva, E. (2012). Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin klinik uygulamalarında karşılaştıkları şiddetin boyun eğici davranışlar ve bazı değişkenlerle ilişkisi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(1), 53-61. <http://dergipark.gov.tr/fnjn/issue/9006/112240> adresinden alınmıştır.
- Bilik, Ö., Keskin, R., ve Özgür Vatansever, E. (2015). Probleme dayalı öğrenim modeli ile eğitim gören hemşirelik öğrencilerinin boyun eğici davranışlarındaki değişimin incelenmesi. *Journal Of Anatolia Nursing And Health Sciences*, 18(1). doi:<http://dx.doi.org/10.17049/ahsbd.25535>
- Boyce, P. ve Parker, G. (1989). Development of a scale to measure interpersonal sensitivity. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 23(3), 341-351. DOI: 10.3109/00048678909068291
- Bryman, A. (2004). *Social research methods* (2nd edition). Oxford: Oxford University Press.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cengiz, R., Arslan, F., ve Şahin, E. (2015). Beden eğitimi öğretmenlerinin öz-güven ve boyun eğici davranışlarının incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 3(3), 4-10. DOI: 10.19128/turje.181083

- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A., ve Kurtyılmaz, Y. (2005). Depression among the turkish female and male university students. *Social Behavior and Personality: 33* (4), 329-340.
- Cheung, M. S. P., Gilbert, P., ve Irons, C., (2004). An exploration of shame, social rank, and rumination in relation to depression. *Personality and Individual Differences, 36*, 1143–1153. doi:10.1016/S0191-8869(03)00206-X
- Compas, B. C, Orosan P. G. ve Grant, K. E. (1993). Adolescent stres and coping: implications for psychopathology during adolescence. *Journal of Adolescence, 16*(3), 331-349. DOI: 10.1006/jado.1993.1028
- Davidson, J. R., Zisook, S., Giller, E. ve Helms, M. (1989). Symptoms of interpersonal sensitivity in depression. *Comprehensive Psychiatry, 30*, 357-368. [https://doi.org/10.1016/0010-440X\(89\)90001-1](https://doi.org/10.1016/0010-440X(89)90001-1)
- Deluty, R. H. (1981). Adaptiveness of aggressive, assertive, and submissive behavior for children. *Journal of Clinical Child Psychology, 10*, 155–158. <http://dx.doi.org/10.1080/15374418109533038>
- Deluty, R. H. (1985). Consistency of assertive, aggressive, and submissive behavior for children. *Journal of Personality and Social Psychology, 49*(4), 1054–1065.
- Derogatis, L. R. (1992). *The Brief Symptom Inventory-BSI administration, scoring and procedures manual-II*. USA, Clinical Psychometric Research Inc.
- Derogatis, L. R. ve Lazarus, L. (1994). *SCL-90-R, Brief Symptom Inventory, and matching clinical rating scales*. In Maruish, M.E. (Ed.), *The use of psychological testing for treatment planning and outcome assessment* (pp. 217–248). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Dikmen Y., Yılmaz D., ve Yıldırım Usta Y. (2017). Examining the association between submissive behaviors and perceived social support in nursing students. *Eur J Ther; 23*(1): 12-18.
- Gerlsma, C., Emmelkamp, P. M. G. ve Arrindell, W. A., (1990). Anxiety, depression, and perception of early parenting: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review, 10*, 251-277.
- Gilbert, P. (2000). The relationship of shame, social anxiety, and depression: The role of the evaluation of social rank. *Clinical Psychology and Psychotherapy, 7*, 174–189. DOI: 10.1002/1099-0879(200007)7:3<174::AID-CPP236>3.0.CO;2-U

- Gilbert, P. ve S. Allan. (1994). Assertiveness, submissive behaviour and social comparison. *British Journal of Clinical Psychology*, 33, 295-306. DOI: 10.1111/j.2044-8260.1994.tb01125.x
- Gilbert, P., Allan, S., Brough, S., Melley, S., ve Miles, J. N. V. (2002). Relationship of anhedonia and anxiety to social rank, defeat and entrapment. *Journal of Affective Disorders*, 71: 141-151.
- Gilbert, P., Cheung, M. S-P., Grandfield, T., Campey, F. ve Irons, C. (2003). Assessment recall of threat and submissiveness in childhood: Development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 10(2), 108–115. DOI: 10.1002/cpp.359
- Gilbert, P., Pehl, J. ve Allan, S., (1994). The phenomenology of shame and guilt: An empirical investigation. *British Journal of Medical Psychology*, 67, 23-36. DOI: 10.1111/j.2044-8341.1994.tb01768.x
- Harb, G. C., Heimberg, R. G., Fresco, D. M., Schneier, F. R., ve Liebowitz, M. R. (2002). The psychometric properties of the interpersonal sensitivity measure in social anxiety disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 40, 961–979. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(01\)00125-5](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(01)00125-5).
- Karabilgin, S.Ö., ve Şahin, H. (2012). Tıp fakültesine yeni başlayan öğrencilerin problem çözme becerilerine ilişkin algılarının ve boyun eğici davranış durumlarının değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri J Med Sei*, 32:6, 1536-44. <http://dx.doi.org/10.5336/medsci.2011-25959>
- Kaya, M., Güneş, G., Kaya, B. ve Pehlivan, E. (2004). Tıp fakültesi öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ve şiddetle ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5, 5-10.
- Kök, M., ve Ercengiz, M. (2017). Öğretmenlerin mobbing algılayışları ile boyun eğici davranışlar arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*; 9(36), 276-289.
- Kulaksızoğlu, A. (1999). *Ergenlik psikolojisi*. (2. Basım) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mackinnon, A., Henderson, A. S. ve Andrews, G., (1992) Parental affectionless control as an antecedent to adult depression: A risk factor redefined. *Psychological Medicine*, 23, 135-14. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0033291700038927>

- O'Connor, E. L., Berry, W. J., Weiss, J., ve Gilbert, P. (2002). Guilt, fear, submission and empathy in depression. *Journal of Affective Disorders*, 71, 19-27.
- Onstad, S., Skre, I., Torgersen, S. ve Kringlen, E., (1993). Parental representations in twins discordant for schizophrenia. *Psychological Medicine*, 23, 335-340.
- Öngen, D. (2002). Ergenlerde sorunlarla başa çıkma davranışları. *Eğitim ve Bilim*, 27(125): 54-61.
- Öngen, D. (2006). The relationships between self-criticism, submissive behavior, and depression among turkish adolescents. *Personality and Individual Differences*, 41, 793-800. DOI: 10.1016/j.paid.2006.03.013
- Özbay, H., Sahin, N., Hınçal, G., Güngör, S., Öztürk, E., Mavili-Aktas, A., Aybas, M. ve Göka, E. (1991). Ergenlikte benlik imajı: Çalışan ve öğrenci ergenler arasında karşılaştırmalı bir çalışma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2(2), 82-95.
- Özkan, İ. A. ve Özen, A. (2008). Öğrenci hemşirelerde boyun eğici davranışlar ve benlik saygısı arasındaki ilişki. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 7(1), 53-58.
- Parkhurst, J.T. ve Asher, S.R. (1992). Peer rejection in middle school: Subgroup differences in behavior, loneliness and interpersonal concerns. *Developmental Psychology*, 28(2): 231-24.
- Peker, A., Eroglu, Y., ve Citemel, N. (2012). Relationship of submissive behavior and cyberbullying/cybervictimization: The mediation role of gender. *International Journal of Human Sciences*, 9(1), 205-221.
- Plotnik, R. (2009). *Psikolojiye giriş*. (T. Geniş, S. Çiftçi ve H. Dağ, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Santrock, J. W. (2014). *Ergenlik*. (D. M. Siyez, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Savaşır, I. ve Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan ölçekler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları. 4:1-17.
- Steinberg, L. (2013). *Ergenlik*. (F. Çok, Çev.). İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Swets, P. (1998). *Ergen çocuğunuzla konuşma sanatı*. (B. Atlamaz, Çev.). İstanbul: Varlık/Özel Yayınları.
- Şahin, N. H. ve Durak, A. (1994). Kısa semptom envanteri: Türk gençleri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.

- Şahin N. H. ve Şahin N. (1992). Reliability and validity of the Turkish version of the ATQ. *Journal of Clinical Psychology*, 48(3):334-340. DOI: 10.1002/1097-4679(199205)48:3<334: AID-JCLP2270480311>3.0.CO;2-P
- Troop, N. A., Allan, S., Treasure, J. L. ve Katzman, M. (2003). Social comparison and submissive behaviour in eating disorder patients, *Psychology and Psychotherapy*, 76(3), 237-249. DOI: 10.1348/147608303322362479
- Tuzcuoğlu, S. ve Korkmaz, B. (2001). Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin boyun eğici davranış ve depresyon düzeylerinin incelenmesi. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 135-152
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk psikolojisi*. (39. Basım) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yekeler, B. ve Pehlivan, E. (2015). The relationship between submissive behavior and exposure to physical violence in adolescents in a semi-rural area of Malatya [Malatya’da yarı kırsal bir bölgede ergenlerde boyun eğici davranış ile fiziksel şiddete maruziyet arasındaki ilişki]. *Medicine Science*, 3(3), 1382-1395. doi:10.5455/medscience.2014.03.8139
- Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 224-234.
- Yılmaz, B. Ş. (2015). Eğitim fakültesi öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının yordayıcıları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 82-94.

SUMMARY

Aim

Individuals with high levels of submissive behavior have such traits as not being able to express their ideas clearly, having difficulty in saying no, trying not to hurt someone else, not reflecting their inner world to the others, and trying to make other individuals happy by ignoring themselves (Gilbert and Allan, 1994). These people cannot easily intervene, have very low self-confidence, avoid serious responsibilities and changes, and cannot be a pioneer (Gilbert, Pehl and Allan, 1994). When the result of submissive behavior is lost in respect of other people, they get fewer of what they want. Individuals may be exposed to reduced self-esteem, internal anger, and psychopathological problems (Allan and Gilbert, 1997; Gilbert and Allan, 1994). This research was carried out with the aim of examining the relationship between submissive behaviors and psychiatric symptoms.

Method

It is correlational research since the relationship between two or more variables is examined without intervention of variables. The study was conducted with 386 8th grade middle school students in Istanbul in the 2016-2017 academic year. The sample consisted of 206 female students and 180 male students with an average age of 13.22. The data were obtained by using the Submissive Acts Scale developed by Gilbert and Allan (1994), adapted to Turkish by Şahin and Şahin (1997) and Brief Symptom Inventory developed by Derogatis (1992), adapted to Turkish by Şahin and Durak (1994). To determine the relationships between submissive behaviors and psychiatric symptoms; Pearson correlation coefficient and multiple regression analyses were used. These analyses were carried out via SPSS Statistics 13.

Findings

As a result of the correlation analysis, submissive behavior correlated positively with somatization, obsessive compulsive disorder, interpersonal sensitivity, depression, anxiety, hostility, paranoid thoughts, phobic anxiety, and psychoticism, which are the subscales of the Brief Symptom Inventory. In regression analysis hostility, interpersonal sensitivity, depression and phobic anxiety were found as predictors of submissive behaviors and interpersonal sensitivity was found to be the strongest predictor.

Results and discussion

Findings demonstrated that there are significant relationships between submissive behaviors and psychiatric symptoms. To my knowledge, this is the first study investigating the relationships between these two variables. The present research provides information that hostility, interpersonal sensitivity, depression and phobic anxiety are significant predictors of submissive behaviors. Firstly, several studies investigated the relationship between depression and submissive behaviors. Allan and Gilbert (2002) noted that submissive behaviors are associated with depressive

symptoms. Öngen (2006) found that submissive behaviors are independent predictors of depression in high school and university students. As a result, it was found that submissive behaviors increased as depression level increased (Mackinnon, Henderson, and Andrewes, 1992; O'Connor, Berry, Weis and Gilbert, 2002; Tuzcuoğlu and Korkmaz, 2001). Secondly people who have submissive behaviors risk the loss of respect for others and in the end, they are caught in the spiral of internal anger and psychopathological problems (Allan and Gilbert, 1997; Gilbert and Allan, 1994). Lastly, Allan and Gilbert (2002) reported strong relationships between submissive behavior and fear of social interaction and fear of negative evaluation. Individuals who have high interpersonal sensitivity have features such as continuing to be prepared for the reactions of others and these may lead to submissive behaviors (Yıldırım and Ergene, 2003).

Although the results of the present study are interesting, some limitations exist. Since participants are only from the middle school group, this research can be done in different sample groups such as high school and university in order to get better results. This study was carried out with the aim of finding relationships between these variables. Thus, longitudinal and experimental studies of how psychiatric symptoms are effective on submissive behaviors can also be carried out. In order to support the findings of this study, studies can be done using psychiatric symptom levels, submissive behaviors and different psychological variables and also instrument roles of different variables can be examined. In addition, educational programs to reduce submissive behaviors and psychiatric symptom levels can be planned and implemented.

